

נאומו של וייצמן בכרמל

לו שאלה ערבית אינה נמצא כלל. לא יכן באיי: התנאים המדיניים סבוכים מאד. כל זרת אדמה נקניה בעפרות זהב, החומר האנושי מחוסר מסורת חק-לאית, והנה למרות כל אלה — כרברי מופחים שביקרו את הארץ — הצליחה החישובותנו ולפרנו את הדרך, אשר האדם בישראל ילך בה לכבוש את קרקעה של איי. אם נשוח את ספעלנו במשך השנים השנים האחרונות לעומת הסכומים שהעם העברי הספיק לתכלית זו וראינו, כי אכן בא עם ישראל על שכרו הכלא, נסים לתנאים הפוליטיים לביהנו הלאומי משמש המנדט, מנדט זה לא נחשם אולי עיי הממשלה לכל פרמיו. אולם יש תקוה לתיקון הרגתי של מצב זה. עבודתנו קשה, כי מחפידנו להגשים את המפעל הציוני מבלי שתפול אף שורה אחת פראשו של אחד הערביים. עבודתנו צריכה להמשיך בדרך החתמנות הדרגתית של האינפרסים היהודיים והערביים, כי יראו שני הצדדים כאחד, העי רבי והיהודי העולה לארצו, את הארץ דו כמולדתם המה. משום כך אין גם הממשלה יכולה למלא אחרי התחייבות המנדט במהירות הנאותה לאייסכר-נותנו, אולם ישנה כונה ישורה להגשים את המנדט.

בזה נרמז היסוד של הפוליטיקה הערבית שלנו, איי מוכעת בים של ערביים ויש להחזירם אמונת, כי אנו פועלים להצמיח את מרחבי-השדות שבין הפרת והנילוס ולהפיק אותם למרכז-הרבותי גדול, ואל נבנו לקטנות. אנו וקר קים לאשר אי מוסרי, שיכדו כולם כי לפנינו עבודת שלום, מפעל-בנין וכיבוש בלי תיתחם וויין, עם המפעל שלנו נשקמות לארצות הסמוכות אפי-שרויות של התפתחות שאדריתן מי ישוב ונה, כבר היום ניתנו סימנים המבשרים את בוא התקופה הזו: לפני 8 שנים היתה איי מדינה ועירה ושיסמה או ענין למתקרה-הארכילונים והנה היום נכנסה לתוך עצם המחזור של המשק העולמי, מחר יבנה בה נמל גדול, מתחתים יפסד בה אוירונים אין מספר, אנו עומדים במרכז של עולם מתגער וכל באי עולם לרכות מתנדינו, יכירו וידעו, כי אכן בצענו מפעל שינא.

ועתה נשיב על השאלה: למה אנו עומדים ונאח התחובה: ישנם בני ישראל בודדים אשר בית לים: יהודי ברסניה גיחם בנרמניה, אולם עם ישראל מתוסר-בית דווי, עתה מנסה היהודי ראשונה לברוא בעצם ידיו את הנסם הראשוני לקיומו וחיו, לכך חוק קיי-קריאה של איי הקטנה עם 150 000 יהודים ומשום כך נודעת לה חשיבות יתר מאשר לנו-יורק היהודית המונה כשני מליונים נפש מ'שראל — המעשה העברי כאיי הוא אחר ושונה מכל מעשינו בעולם כולו, יבוא יום—והוא קרוב—וכל הבא לעמוד על אפיה של אומחנו ילך לראות את השמחה אשר מבלי מסורת, בלי דוגמא, בלי כסף ובלי אמצעי שלטון הסכה להיות שדה-ברכה.

מעשנו פירוש תוספת לשלום-העולם ותרבותו, אנו נחרל מעם מהיות חידה מחומה בעיני אחרים ונבין גם לרוח-אחרים.

אנו מוסרים את תמצית נאומו של ד"ר וייצמן בכרמל, במסיבת החברה למען איי:

הבה ואיחד קצת את הדיבור על המשבר המעטיק עתה את כולנו. כרבע מושמעים, אנו לרעה ממצבה הכלכלי של איי. ב-1924 הלכה ונרצה העליה לאיי עזי שהסינה את רגבול של יכולת הקליטה, היתה מעין פנוסה מפולין אשר הציפה ברובה את איי, מנוק של אכמנ-מים היכולים רק בקישי רב להסתגל לתנאים התמורים של ארץ חדשה, המשי-בר מתבטא במספר של קרוב ל-8000 מתוסרי-עבודה המופלים כמעטסה מכבדה על הבית הלאומי היהודי הקטן, אולם אני אסונה — ואין אני מסקיר את עצמי לכל א'סמימית רשמית — כי שברת-המשבר היא אינה אלא שאלת הומן גירא אם גם זמן של יסורים קשים, הנני הוזה מראש אפשרויות ידועות להתפתחות הארץ העשויות בהלקן להקל בזמן הקרוב על המשבר, השמיל-הארץ, מה שקירין מפעל-רוסנברג, עומד בהחלתו ויזא עחיד לרפעים במקצת את מספר מחוסרי-העבודה, הפלות של הממשלה האית עומד לרתאשר וממנו יחד לעבר דוח חדשות בבנין-הנמל, העלול גם להקי-טין במעט את חוסרי-העבודה, אולם הקחת חסר עבודה במדה הראויה לשמה אינה צפויה לנו אלא עם זרימה חדשה של רון פרמי והתנהלה וההסתדרות הציונית חייבות למצוא את הרכים למשי-כת ההין הנה.

אין אני מתאמר ליסוד בזה את עוקצו של המשבר ולנרוע מרצינותו, אולם צריך לציין, כי החקלאות העברית והתעשייה הנדיאה, לאמר התעשייה המבוססת על התמרים הנלמיים המצויים בארץ — שני ענפים אלה לא נפגעו ולא דקי מעקת-המשבר כלל.

רבים אומרים להסתייע במשבר זה, כרי להוכיח את אמסות דרכנו, אולם נקל מאד לסתור את כונתם זו המופרכת מעיקרה, את האדונים הכבו-רים האלה צריך לאחוז בציצית-הראשם ולשוות נני עיניהם את תולדות-החישובות של איזו ארץ שהיא, אאמין, כי התישר בוחנו עם כל לקויה, הילשותיה ופני-עותיה עלתה כפתוח קרכנות-אדם מאשר החישובית של איזו ארץ שהיא.

מן ההכרח לקחת ממשבר זה מ-סרה-השכל, אנו נלמד את מוסרי-השכל זה ונמחגל ליתחם האולכים ומתהוים, וניר בפרהסיא ונדרה, שקרוב לורצי, כי כמשך שלש, ארבע או חמש השנים הבאות עבודתנו תעשה בדרך יותר אמת משנעשתה עד כה, אולם אתה נדע ונירגנה, כי המסר של ביחנו הלא-מי הוא כל יפוט, וינחנו בזה מעט מספרים מהכמים: החישובות של משפחה יהודית עילה בקרוב מ-1000 עד 1100 לייש, החישובות של משפחה אנגלית עולה מ-1200 עד 1500 לייש, התנאים המיוחדים, שספעל החישובותנו נתון בתוכם, מרבה לנו קשיים שאין ההתיישובות האנגלית נחקלת בהם כלל, האנגלי עושה את דרכו למדינה אנגלית, הממשלה הקנדית מסכירה לו מניח, מסייעת בידו, שפחי קרקע רחבים ומנויים ממחינים